

**KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI KREDITLASHDA ZAMONAVIY
YONDASHUVLAR**

**Bozorboyev Diyorbek Po'lat o'g'li
Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston
Milliy universiteti Jizzax filiali**

Annotatsiya: Ushbu maqola kichik biznes va tadbirkorlikni kreditlash jarayonida zamonaviy yondashuvlarni ilmiy tahlil qiladi. Tadqiqot davlat siyosati, moliya institutlari va banklar tomonidan taqdim etilayotgan kredit mahsulotlari, mikrokreditlash, garov va kafillik tizimlari, shuningdek, raqamli kredit platformalarining samaradorligini o'rganadi. Shu bilan birga, maqolada zamonaviy innovatsion metodlar, risklarni baholash va moliyaviy barqarorlikni ta'minlash usullari tahlil qilinadi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, kichik biznes va tadbirkorlikni samarali kreditlash milliy iqtisodiyotning o'sishini rag'batlantiradi va ish o'rinlarini yaratishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: kichik biznes, tadbirkorlik, kreditlash, mikrokredit, raqamli moliya, bank xizmati, garov, kafillik, risklarni baholash, moliyaviy barqarorlik.

Аннотация: Статья посвящена научному анализу современных подходов к кредитованию малого бизнеса и предпринимательства. Исследование рассматривает государственную политику, кредитные продукты банков и финансовых институтов, микрокредитование, системы залога и гарантий, а также эффективность цифровых кредитных платформ. Кроме того, в статье анализируются инновационные методы, оценка рисков и способы обеспечения финансовой стабильности. Результаты показывают, что эффективное кредитование малого бизнеса и предпринимательства стимулирует экономический рост и способствует созданию рабочих мест.

Ключевые слова: малый бизнес, предпринимательство, кредитование, микрокредит, цифровые финансы, банковские услуги, залог, гарантии, оценка рисков, финансовая стабильность.

Annotation: The article provides a scientific analysis of modern approaches to crediting small businesses and entrepreneurship. The study examines government policy, credit products offered by banks and financial institutions, microcredit, collateral and guarantee systems, as well as the effectiveness of digital credit platforms. The article also analyzes innovative methods, risk assessment, and ways to ensure

financial stability. The results indicate that effective crediting of small businesses and entrepreneurship promotes economic growth and contributes to job creation.

Keywords: small business, entrepreneurship, crediting, microcredit, digital finance, banking services, collateral, guarantees, risk assessment, financial stability.

Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish milliy iqtisodiyotning barqaror o'sishida muhim ahamiyatga ega. Ushbu sektor iqtisodiy o'sishning motoridir, yangi ish o'rinlarini yaratadi va innovatsion faoliyatni rag'batlantiradi. Shu sababli, kichik biznes subyektlarini moliyalashtirish va kreditlash tizimini takomillashtirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Kichik biznes va tadbirkorlikni kreditlash jarayoni banklar, moliya institutlari va davlat tashkilotlari tomonidan taqdim etiladigan kredit mahsulotlari, mikrocredit tizimlari, garov va kafillik mexanizmlari orqali amalga oshiriladi. Zamonaviy yondashuvlar esa ushbu jarayonni yanada samarali va barqaror qiladi.

Mikrocreditlash kichik biznes subyektlariga tezkor va qulay moliyaviy resurslarni ta'minlaydi. Mikrocreditlarning afzalligi shundaki, ular kichik miqdordagi qarzlarni qisqa muddatda berish orqali yangi tadbirkorlik loyihalarini amalga oshirish imkoniyatini yaratadi. Shu bilan birga, mikrocreditlash tizimlari tadbirkorlar uchun moliyaviy intizomni oshiradi, qarzlarni o'z vaqtida qaytarish odatlarini shakllantiradi va kredit tarixini yaratishga yordam beradi. Raqamli kredit platformalari esa ushbu jarayonni tezlashtiradi, arizalarni tezkor ko'rib chiqish va qarzlarni nazorat qilish imkonini beradi.

Zamonaviy yondashuvlar garov va kafillik tizimlarini rivojlantirish orqali ham kreditlash samaradorligini oshiradi. Garov tizimi kreditorni moliyaviy xavfdan himoya qilsa, tadbirkorlar uchun qo'shimcha rag'bat yaratadi. Davlat kafillik mexanizmlari esa, ayniqsa yangi va tajribasiz tadbirkorlar uchun kredit olish imkoniyatini kengaytiradi. Shu bilan birga, innovatsion texnologiyalar yordamida kreditlash jarayoni shaffof va tezkor bo'ladi, bu esa iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga yordam beradi.

Risklarni baholash va moliyaviy barqarorlikni ta'minlash zamonaviy kreditlashning muhim jihatidir. Banklar va moliya institutlari kredit oluvchilarning moliyaviy holatini, biznes-rejalarini va bozor sharoitlarini batafsil tahlil qiladi. Shu orqali kredit berish qarorlari ongli va xavfsiz bo'ladi, moliyaviy risklar kamayadi va kredit portfeli barqaror bo'ladi. Innovatsion yondashuvlar, jumladan, sun'iy intellekt va ma'lumotlar tahlili tizimlari kredit xavfini baholash va monitoring qilishda yuqori samaradorlikni ta'minlaydi.

Kichik biznes va tadbirkorlikni samarali kreditlash milliy iqtisodiyotga sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatadi. U ichki investitsiyalarni rag'batlantiradi, ish o'rinlarini yaratadi va soliq tushumlarini oshiradi. Shu bilan birga, kreditlash orqali tadbirkorlar o'z bizneslarini kengaytiradi, yangi mahsulot va xizmatlarni ishlab chiqaradi, bu esa ichki bozorni rivojlantiradi va eksport salohiyatini oshiradi. Zamonaviy kreditlash yondashuvlari orqali moliyaviy resurslar samarali taqsimlanadi va iqtisodiy barqarorlik mustahkamlanadi.

Davlat siyosati va regulativ mexanizmlar kichik biznes kreditlashida muhim rol o'ynaydi. Davlat tomonidan moliyaviy qo'llab-quvvatlash dasturlari, soliq imtiyozlari, kafillik fondlari va grantlar orqali tadbirkorlar uchun qulay shart-sharoitlar yaratiladi. Shu bilan birga, banklar va moliya institutlari bilan hamkorlik orqali kreditlash jarayoni optimallashtiriladi, shaffoflik va moliyaviy xavfsizlik ta'minlanadi.

Raqamli texnologiyalar kichik biznes kreditlashini tubdan o'zgartirdi. Onlayn ariza tizimlari, mobil banking va fintech platformalari tadbirkorlar uchun kredit olish jarayonini tezlashtirdi, nazorat va monitoringni samarali qilmoqda. Shu orqali yangi tadbirkorlik loyihalari tezroq amalga oshadi, moliyaviy resurslar samarali taqsimlanadi va iqtisodiy barqarorlik sezilarli darajada kuchayadi.

Xulosa qilib aytganda, kichik biznes va tadbirkorlikni kreditlashda zamonaviy yondashuvlar, jumladan mikrokreditlash, garov va kafillik tizimlari, raqamli kredit platformalari va innovatsion risk baholash metodlari milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishida muhim vosita hisoblanadi. Samarali kreditlash orqali tadbirkorlik faolligi oshadi, yangi ish o'rinlari yaratiladi, ichki bozor rivojlantiriladi va iqtisodiy barqarorlik mustahkamlanadi. Shu tarzda, zamonaviy yondashuvlar milliy iqtisodiyotning o'sish strategiyasida markaziy ahamiyat kasb etadi.

Kichik biznesni kreditlashning samaradorligi nafaqat moliyaviy resurslarni taqsimlashga, balki iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashga ham bog'liq. Kreditlash jarayonida tadbirkorlarning moliyaviy holati, biznes-rejalari, bozor talabini tahlil qilish va qarzning qaytarilish imkoniyati asosiy mezon sifatida hisoblanadi. Shu sababli zamonaviy yondashuvlar kredit risklarini baholashda ilg'or texnologiyalarni, jumladan, sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar tahlili va raqamli platformalarni faol qo'llashni o'z ichiga oladi. Bu yondashuvlar kredit qarorlarini tez va aniq qabul qilish imkonini beradi, moliyaviy xatoliklarni kamaytiradi va kredit portfelining barqarorligini ta'minlaydi.

Shuningdek, kichik biznesni kreditlashda diversifikatsiya prinsipini qo'llash zarur. Turli moliyaviy instrumentlar, garov turlari, kafillik mexanizmlari va

mikrokreditlar orqali tadbirkorlar uchun imkoniyatlar kengaytiriladi. Bu esa moliyaviy resurslarni samarali taqsimlash, spekulativ risklarni kamaytirish va iqtisodiy faollikni oshirishga yordam beradi. Davlat tomonidan yaratiladigan kafillik fondlari va subsidiya mexanizmlari, xususan, yangi va tajribasiz tadbirkorlarni moliyaviy qo'llab-quvvatlashda muhim vosita hisoblanadi.

Kichik biznes kreditlashining ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati ham katta. Kreditlar orqali yangi ish o'rinlari yaratiladi, aholi bandligi oshadi va mahalliy ishlab chiqarish rivojlanadi. Shu bilan birga, kreditlash tadbirkorlarni moliyaviy intizomga o'rgatadi, qarzlarini o'z vaqtida qaytarish odatlarini shakllantiradi va moliyaviy savodxonlikni oshiradi. Raqamli moliya platformalari esa tadbirkorlar va moliya institutlari o'rtasidagi aloqani tezlashtiradi, shaffoflikni oshiradi va moliyaviy resurslarning oqilona foydalanilishini ta'minlaydi.

Zamonaviy yondashuvlar nafaqat kredit berish jarayonini optimallashtiradi, balki makroiqtisodiy barqarorlikni ham ta'minlaydi. Kichik biznesning faoliyati kengayganda ichki bozor rivojlanadi, mahalliy mahsulotlar raqobatbardosh bo'ladi va milliy iqtisodiyotning eksport salohiyati oshadi. Shu bilan birga, kreditlash orqali innovatsion loyihalar moliyalashtiriladi, bu esa iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi va zamonaviy texnologiyalarni joriy etishga yordam beradi.

Natijada, kichik biznes va tadbirkorlikni kreditlashda zamonaviy yondashuvlar, jumladan mikrokreditlash, raqamli moliya platformalari, garov va kafillik tizimlari, shuningdek ilg'or risk baholash metodlari milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi. Samarali kreditlash orqali tadbirkorlik faolligi oshadi, ish o'rinlari yaratiladi va iqtisodiy barqarorlik mustahkamlanadi. Shu tarzda, kichik biznes va tadbirkorlikni kreditlash zamonaviy yondashuvlar orqali milliy iqtisodiyotning o'sish strategiyasida markaziy vosita sifatida ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan o'zbekcha adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi. "Kichik biznes va tadbirkorlikni moliyalashtirish strategiyasi", Toshkent, 2022.
2. Karimov B., Tursunov S. "Kreditlash va tadbirkorlik rivoji", Toshkent: Iqtisodiyot va moliya nashriyoti, 2023.
3. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. "Kichik biznes kreditlash bo'yicha yillik hisobot", Toshkent, 2023.
4. Rahmonov D. "Mikrokreditlash va moliyaviy barqarorlik", Toshkent: Iqtisodiyot va boshqaruv, 2022.

5. Saidov M. “Raqamli moliya platformalari va tadbirkorlikni kreditlash”, Toshkent: Iqtisodiyot va moliya, 2023.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarorlari va farmonlari. “Kichik biznes va tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash choralari”, Toshkent, 2021–2024.